
ESG ΚΡΙΤΗΡΙΑ

Ιωάννα Βασιλοπούλου

Δικηγόρος, ΜΔΕ Δίκαιο Περιβάλλοντος

Γενικά για τα ESG Κριτήρια

Environment
Περιβάλλον

Society
Κοινωνία

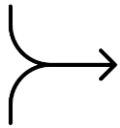

Governance
Εταιρική
Διακυβέρνηση

Έννοια

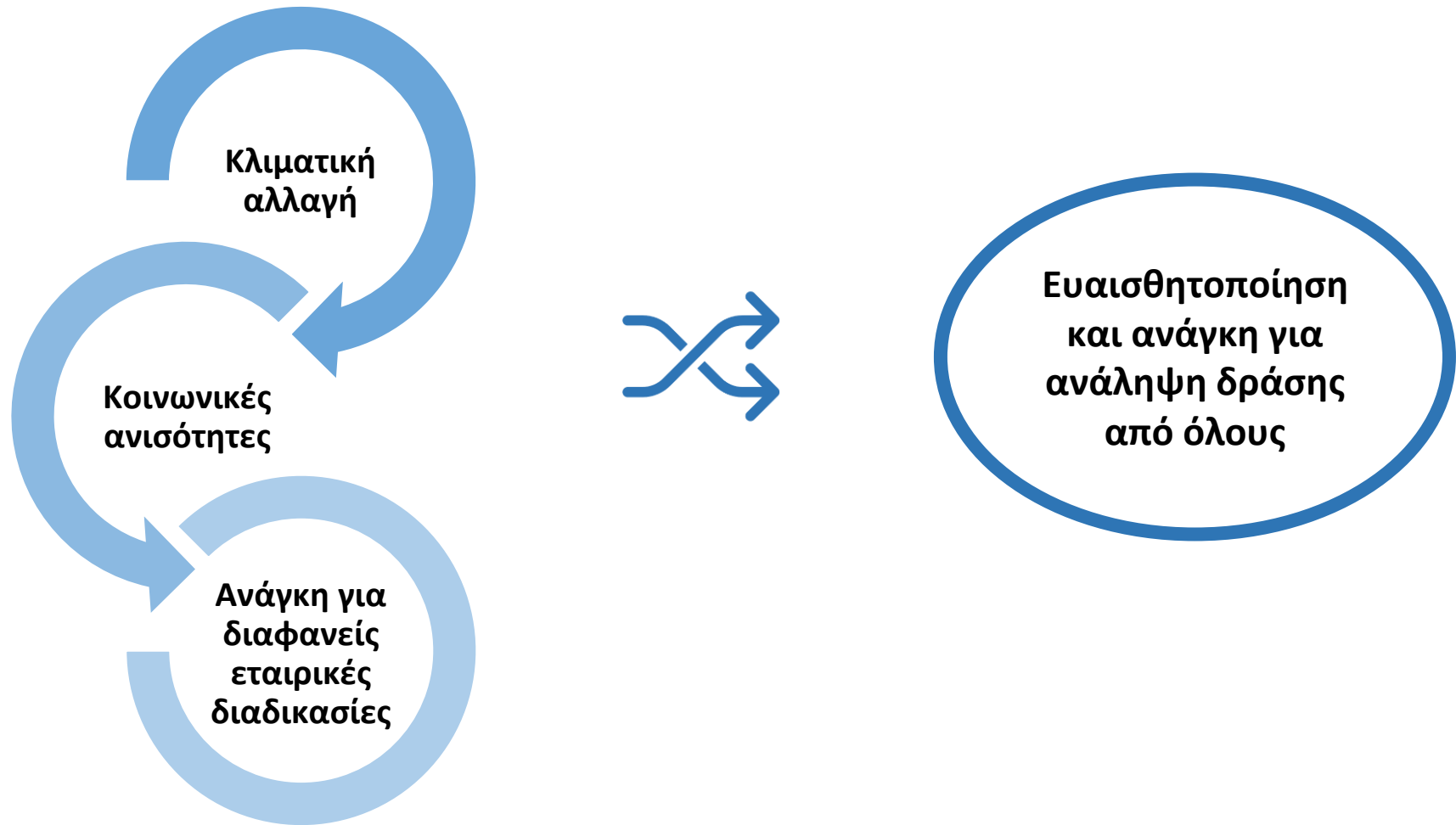
Κριτήρια
ESG

Παράμετροι, βάσει των οποίων καταγράφεται η “συμπεριφορά” μιας εταιρίας σε θέματα περιβάλλοντος, κοινωνίας και εταιρικής διακυβέρνησης.

- Πως η εταιρία δρα ως διαχειριστής του φυσικού περιβάλλοντος;
- Πως η εταιρία δρα στις σχέσεις που αναπτύσσονται κατά την λειτουργία της;
- Με ποιόν τρόπο λειτουργεί η εταιρία;
(εστιάζοντας κυρίως στην ηγεσία της)

Λόγοι που οδήγησαν στην καθιέρωση των ESG κριτηρίων

Ειδικότερα οι τομείς των ESG κριτηρίων

Περιβάλλον

- ✓ Σεβασμός στο περιβάλλον
- ✓ Αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής
- ✓ Εκλύσεις CO2 – Απανθρακοποίηση
- ✓ Μόλυνση αέρα/νερού
- ✓ Ενεργειακή αποδοτικότητα
- ✓ Διαχείριση αποβλήτων
- ✓ Διατήρηση βιοποικιλότητας
- ✓ Εξοικονόμηση και ανακύκλωση πόρων

Κοινωνία

- ✓ Σχέσεις της με τους εργαζόμενους, τους προμηθευτές, τους πελάτες
- ✓ Σχέσεις με τοπική κοινότητα
- ✓ Ανθρώπινα δικαιώματα
- ✓ Εργασιακά δικαιώματα
- ✓ Συνθήκες εργασίας
- ✓ Δικαιώματα των ζώων
- ✓ Ίσες ευκαιρίες
- ✓ Υγεία και ασφάλεια εργαζομένων
- ✓ Φιλανθρωπία

Εταιρική διακυβέρνηση

- ✓ Ποικιλομορφία και δομή
- ✓ Διαδικασία λήψης αποφάσεων
- ✓ Εσωτερικοί έλεγχοι
- ✓ Αμοιβές εκτελεστικών στελεχών
- ✓ Δικαιώματα μετόχων
- ✓ Επιχειρηματική ηθική
- ✓ Διαφάνεια
- ✓ Φορολογική στρατηγική
- ✓ Αντιμετώπιση συγκρούσεων συμφερόντων

Θεσμικό Πλαίσιο

- Οι κυριότερες προβλέψεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο
- **Οδηγία 2013/34/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 σχετικά με τις «ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και συναφείς εκθέσεις επιχειρήσεων ορισμένων μορφών».

Έχει τροποποιηθεί από τις Οδηγίες:

- 2014/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2014
- 2014/102/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Νοεμβρίου 2014
- 2021/2101/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 2021
- **2022/2464/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 2022**

Οδηγία 2013/34/ΕΕ, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει

Κυριότερα σημεία της Οδηγίας, όπως έχει σήμερα διαμορφωθεί:

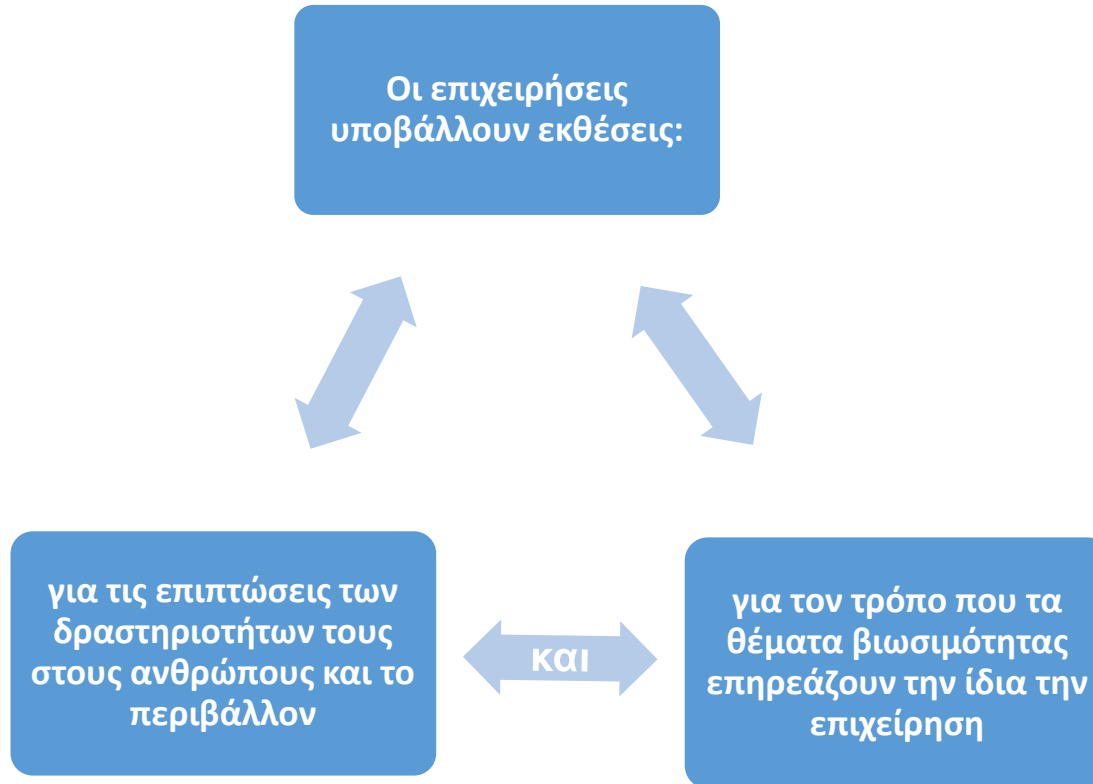
Άρθρο 19 - Έκθεση Διαχείρισης

Έκθεση διαχείρισης: περιλαμβάνει την πραγματική απεικόνιση της εξέλιξης και των επιδόσεων των δραστηριοτήτων της επιχείρησης και της θέσης της, καθώς και περιγραφή των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζει. Η έκθεση διαχείρισης περιλαμβάνει και μη χρηματοοικονομικούς βασικούς δείκτες επιδόσεων, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με περιβαλλοντικά και εργασιακά θέματα.

Άρθρο 19α - Έκθεση Βιωσιμότητας

Οι μεγάλες επιχειρήσεις, και οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, εκτός από τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, περιλαμβάνουν στην έκθεση διαχείρισης τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την κατανόηση των επιπτώσεων της επιχείρησης σε θέματα βιωσιμότητας, καθώς και τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα θέματα βιωσιμότητας επηρεάζουν την εξέλιξη, τις επιδόσεις και τη θέση της επιχείρησης.

Ειδικά το άρθρο 19α - προσέγγιση διπλής σημαντικότητας

Είναι σημαντικό κάθε προσέγγιση να εξετάζεται αυτοτελώς.

Οδηγία 2013/34/ΕΕ, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει

Άρθρο 20 - Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης

Στην έκθεση διαχείρισης περιλαμβάνεται και δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, στην οποία μεταξύ άλλων γίνεται περιγραφή των κύριων χαρακτηριστικών των συστημάτων εσωτερικών ελέγχων, της σύνθεσης και του τρόπου λειτουργίας των διοικητικών, διαχειριστικών και εποπτικών οργάνων, καθώς και της πολιτικής σχετικά με την πολυμορφία που εφαρμόζεται ως προς το φύλο, την ηλικία, το εκπαιδευτικό και επαγγελματικό ιστορικό των μελών κ.ά.

Θεσμικό πλαίσιο - Ευρωπαϊκό Επίπεδο

- **Κανονισμός 2016/1011/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2016 σχετικά με τους δείκτες που χρησιμοποιούνται ως αναφορά σε χρηματοπιστωτικά μέσα και χρηματοπιστωτικές συμβάσεις ή για τη μέτρηση της απόδοσης επενδυτικών κεφαλαίων.

Ο Κανονισμός αυτός τροποποιήθηκε, μεταξύ άλλων, με τον Κανονισμό **2019/2089/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2019 σχετικά με τους **ενωσιακούς δείκτες αναφοράς για την κλιματική μετάβαση και τους ευθυγραμμισμένους με τη συμφωνία του Παρισιού ενωσιακούς δείκτες αναφοράς** καθώς και τις γνωστοποιήσεις σχετικά με την αειφορία για τους ενωσιακούς δείκτες.

Κατ' εξουσιοδότηση του Κανονισμού 2019/2089/ΕΕ έχουν εκδοθεί και οι Κανονισμοί 2020/1816/ΕΕ, 2020/1817/ΕΕ και 2020/1818/ΕΕ.

- **Κανονισμός 2019/2088/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2019 **περί γνωστοποιήσεων αειφορίας** στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Αναφορές των κριτηρίων ESG στην ελληνική νομοθεσία

ΕΣΧΑΣΕ – Ειδικά Σχέδια Χωρικής Ανάπτυξης Στρατηγικών Επενδύσεων

- Ο Ν. 4864/2021 «Στρατηγικές επενδύσεις και βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος μέσω της επιτάχυνσης διαδικασιών στις ιδιωτικές και στρατηγικές επενδύσεις, δημιουργία πλαισίου για τις εταιρείες τεχνολογίας και άλλες επείγουσες διατάξεις για την ανάπτυξη» (ΦΕΚ 237/Α/2.12.2021) στην παρ. 4 του άρθρου 7 προβλέπει τα εξής:

«Επενδυτικά σχέδια για τα οποία εγκρίνεται Ε.Σ.Χ.Α.Σ.Ε., οφείλουν από την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας τους να εφαρμόζουν **σχέδιο αρχών βιώσιμης ανάπτυξης** στη βάση των **κριτηρίων Περιβαλλοντικής, Κοινωνικής και Εταιρικής Διακυβέρνησης («Environmental, Social and Corporate Governance ESG»)**. Επιπροσθέτως, υποχρεούνται να καταρτίζουν ετήσιο απολογισμό Βιωσιμότητας («sustainability reporting») για την παράθεση μη-χρηματοοικονομικών πληροφοριών στο πλαίσιο των «ESG», σύμφωνα με διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα (ενδεικτικά: «GRI Standards»). Ο ετήσιος απολογισμός ελέγχεται από τρίτο ανεξάρτητο φορέα (ελεγκτική εταιρεία ή οίκο πιστοποίησης) επιλογής του φορέα της επένδυσης. Ο απολογισμός αιεφορίας περιλαμβάνει διακριτά τα στοιχεία και τα δεδομένα του επενδυτικού σχεδίου, το οποίο έχει υπαχθεί στις διατάξεις του παρόντος».

Ενώ στην παράγραφο 1 του άρθρου 28 προβλέπεται ότι :

«**Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Περιβάλλοντος και Ενέργειας καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 7** σχετικά με την υποχρέωση του φορέα της επένδυσης, για την οποία εγκρίνεται Ειδικό Σχέδιο Χωρικής Ανάπτυξης Στρατηγικών Επενδύσεων (Ε.Σ.Χ.Α.Σ.Ε.), να εφαρμόζει σχέδιο αρχών βιώσιμης ανάπτυξης σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο ως άνω άρθρο».

Αναφορές των κριτηρίων ESG στην ελληνική νομοθεσία

N. 4548/2018 “Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιριών” (ΦΕΚ 104/Α/13.6.2018)

Στο άρθρο 154 ορίζεται πως οι οντότητες δημοσίου ενδιαφέροντος, που είναι μητρικές ανώνυμες εταιρίες μεγάλου ομίλου, ο οποίος, κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού του σε ενοποιημένη βάση, υπερβαίνει τον μέσο αριθμό των πεντακοσίων (500) εργαζομένων κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, στην ενοποιημένη έκθεση διαχείρισης περιλαμβάνουν ενοποιημένη μη χρηματοοικονομική κατάσταση που περιέχει πληροφορίες, στο βαθμό που απαιτείται για την κατανόηση της εξέλιξης, των επιδόσεων, της θέσης και του αντίκτυπου των δραστηριοτήτων του, σε σχέση, τουλάχιστον, με:

- (α) περιβαλλοντικά,
- (β) κοινωνικά και εργασιακά θέματα,
- (γ) το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και
- (δ) την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Αναφορές των κριτηρίων ESG στην ελληνική νομοθεσία

Ανώνυμες Εταιρίες του Δημοσίου

Στα άρθρα 4-24 του **N. 4972/2022** “Εταιρική διακυβέρνηση των Ανωνύμων Εταιρειών του Δημοσίου και των λοιπών θυγατρικών της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας κτλ.” (ΦΕΚ 181/Α/23.9.2022) ρυθμίζονται τα σχετικά με την εταιρική διακυβέρνηση των ανωνύμων εταιριών του Δημοσίου.

- Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 μεταξύ της εταιρίας και του Δημοσίου συνάπτεται Δήλωση Ειδικών Υποχρεώσεων, η οποία μεταξύ άλλων περιλαμβάνει **“την πολιτική βιώσιμης ανάπτυξης που ακολουθεί η εταιρία, σύμφωνα με κριτήρια περιβαλλοντικά, κοινωνικά και εταιρικής διακυβέρνησης (Environmental Social Governance ESG)”**.
- Σύμφωνα με το άρθρο 14 οι ανώνυμες εταιρίες του Δημοσίου καταρτίζουν Κανονισμό Λειτουργίας, στον οποίο μεταξύ άλλων καθορίζεται και η **“πολιτική βιώσιμης ανάπτυξης που ακολουθεί η εταιρία, σύμφωνα με κριτήρια περιβαλλοντικά, κοινωνικά και εταιρικής διακυβέρνησης (Environmental Social Governance ESG)”**.

Αναφορές των κριτηρίων ESG στην ελληνική νομοθεσία

Εταιρία Ακινήτων e-ΕΦΚΑ

Με το **N. 4892/2022** “*Εκσυγχρονισμός του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες επείγουσες διατάξεις*” (ΦΕΚ 28/Α/22.2.2022) συστάθηκε η Εταιρία Αξιοποίησης Ακίνητης Περιουσίας Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.) Μονοπρόσωπη Α.Ε. με τον διακριτικό τίτλο «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ e-Ε.Φ.Κ.Α.». Σκοπός της εταιρίας είναι η διαχείριση και αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας του e-ΕΦΚΑ.

Στο άρθρο 14 του Ν. 4892/2022 ορίζεται ότι στον Κανονισμό Λειτουργίας της Εταιρίας Ακινήτων e-ΕΦΚΑ, ο οποίος εγκρίνεται από την Γενική Συνέλευση, μεταξύ άλλων καθορίζεται και η **“πολιτική βιώσιμης ανάπτυξης που ακολουθεί η Εταιρεία, όπου απαιτείται, σύμφωνα με κριτήρια περιβαλλοντικά, κοινωνικά και εταιρικής διακυβέρνησης (Environmental, Social, Governance ESG)”**.

Ν. 4706/2020 «Εταιρική διακυβέρνηση ανωνύμων εταιρειών, σύγχρονη αγορά κεφαλαίου, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/828 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, μέτρα προς εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1131 και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 136/Α/17.7.2020)

Άρθρο 17 → Οι ανώνυμες εταιρίες με μετοχές εισηγμένες στο χρηματιστήριο υιοθετούν και εφαρμόζουν κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης, ο οποίος έχει καταρτισθεί από φορέα εγνωσμένου κύρους.

Νέος Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης

- εφαρμόζεται σε εταιρίες με αξίες εισηγμένες στο χρηματιστήριο
- δεν επιβάλλει υποχρεώσεις, αλλά παρέχει τη δυνατότητα επιλογής του εφαρμοστέου κώδικα από την κάθε εταιρία αυτοτελώς, ώστε η επιλογή να γίνει βάσει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της
- αποτελεί πρότυπο ορθών πρακτικών συμμόρφωσης
- σαφής αναφορά στα κριτήρια ESG

Σε περίπτωση που μια Α.Ε. με μετοχές εισηγμένες στο χρηματιστήριο δεν υιοθετήσει Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, τότε η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς μπορεί να επιβάλλει κυρώσεις.

Στο Νέο Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης γίνεται ρητή αναφορά στον «**Οδηγό Δημοσιοποίησης Πληροφοριών ESG 2019**» του Χρηματιστηρίου Αθηνών.

Ο Οδηγός του Χρηματιστηρίου Αθηνών παρουσιάζει εθελοντικές κατευθυντήριες γραμμές και πρακτικές οδηγίες σχετικά με τους δείκτες που θα πρέπει να χρησιμοποιούν οι εταιρείες για τη δημοσιοποίηση των εν λόγω πληροφοριών.

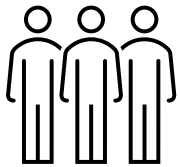
Που απευθύνονται οι πληροφορίες βιωσιμότητας;

Σε επενδυτές, συμπεριλαμβανομένων και των διαχειριστών περιουσιακών στοιχείων:

- κατανοούν καλύτερα τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που θέτουν τα ζητήματα βιωσιμότητας για τις επενδύσεις τους - Διασφάλιση προστασίας τους
- κατανοούν τις επιπτώσεις των επενδύσεων τους στους ανθρώπους και το περιβάλλον

Σε παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων ΜΚΟ, οι οποίοι επιθυμούν

μεγαλύτερη λογοδοσία των επιχειρήσεων αναφορικά με τις επιπτώσεις τους στους ανθρώπους και το περιβάλλον - Δυνατός ο έλεγχος των επιχειρήσεων

Οφέλη για τις ίδιες τις επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τα ESG κριτήρια

- ✓ Ευκολότερη πρόσβαση των επιχειρήσεων σε χρηματοοικονομικά κεφάλαια
- ✓ Αναγνώριση και αποτελεσματική αντιμετώπιση κινδύνων
- ✓ Βελτίωση φήμης των επιχειρήσεων
- ✓ Μείωση των ad hoc αιτημάτων παροχής πληροφοριών

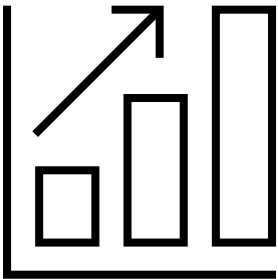
Γενικά για τα ESG Κριτήρια

- Μέσω των κριτηρίων ESG αποτυπώνεται η ικανότητα των επιχειρήσεων να διαμορφώνουν αποτελεσματικές στρατηγικές με μακροπρόθεσμο ορίζοντα.
- Τα κριτήρια ESG αποτελούν τρόπο αξιολόγησης από τους επενδυτές των επιχειρήσεων, στις οποίες θέλουν να επενδύσουν.
- Βοηθούν τους επενδυτές να αποφεύγουν εταιρίες που ενδέχεται να δημιουργούν μεγαλύτερο οικονομικό κίνδυνο λόγω των περιβαλλοντικών ή άλλων πρακτικών τους
- Μπορούν να αποτελέσουν μοχλό ανάπτυξης των επιχειρήσεων. Οι επενδυτές και χρηματοδοτικοί φορείς αναμένεται να ελέγχουν τους συγκεκριμένους δείκτες, προσπαθώντας να αξιολογήσουν τη μακροπρόθεσμη στρατηγική κάθε εταιρίας.
- Οι επιχειρήσεις που θα αξιοποιήσουν αυτό το εργαλείο θα αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των υπολοίπων.

Συμπερασματικά - Σκοπός των κριτηρίων ESG

- ✓ Προσανατολισμός των κεφαλαίων σε αειφόρες επενδύσεις
- ✓ Διαχείριση των χρηματοοικονομικών κινδύνων που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή και κοινωνικά ζητήματα
- ✓ Ενίσχυση της διαφάνειας και του μακρόπνοου χαρακτήρα των οικονομικών δραστηριοτήτων
- ✓ Τα κριτήρια ESG υιοθετούν την ολιστική άποψη περί βιωσιμότητας

Σύμφωνα με το Χρηματιστήριο Αθηνών, οι εισηγμένες εταιρίες που ακολουθούν πρότυπα εναρμονισμένα με το Περιβάλλον, την Κοινωνία και την Εταιρική Διακυβέρνηση, τον Ιούλιο του 2021 ανέρχονταν σε 35, ενώ τον Μάιο του 2022 αυξήθηκαν σε 49.

Σας ευχαριστώ!